

Erodium sanguis-christi
Foto: Carles Fabregat

Al Marge

Butlletí trimestral del Parc Natural de la Serra d'Irta

01

Signa

Patricia Pérez Rovira
Técnica de conservació de Flora
(VAERSA- Generalitat Valenciana)

02

Manteniment i Conservació

Tasques de rehabilitació,
actualització, millora i
reparació

04

Comunicació i Divulgació

Sabies que...?
Activitats de promoció,
interpretació i educació
ambiental

07

Notícies

Campanya "Un planeta sense
plàstic SI és fantàstic"
Tractaments fitosanitaris.
Cens de recursos culturals.

08

Patrimoni Cultural

La Torre Ebrí

09

+ Informació

Passatemps, webs d'interès i
agenda

Patricia Pérez Rovira

Técnica de conservació de Flora
(VAERSA- Generalitat Valenciana)

25 anys de microreserves de flora en la Comunitat Valenciana

A l'octubre de 2019 s'han complit 25 anys de la publicació del Decret 218/1994, de 17 d'octubre, del Consell de la Generalitat, que va crear la figura de protecció de plantes denominada microreserva de flora. La microreserva de flora és una figura jurídica de protecció d'espècies de plantes estranyes, endèmiques i amenaçades que la Comunitat Valenciana va posar en funcionament amb l'ajuda, en el seu moment, de diferents fons LIFE europeus, i que s'ha exportat a altres comunitats autònomes i a altres països.

La Comunitat Valenciana alberga quasi 400 espècies endèmiques (estrictes o compartides amb àrees confrontants) de les quals 70 són endemismes exclusius valencians. Aquestes espècies solen distribuir-se en enclavaments xicotets, a vegades aïllats, microcomunitats amb característiques ambientals molt específiques. Aquests enclavaments es troben dispersos per tot el territori valencià i el disseny dels grans Espais Naturals Protegits, pensats fonamentalment per a conservar la fauna, han deixat fora de protecció moltes de les espècies de flora més interessants i amenaçades del nostre territori. A principis de la dècada de 1990 diferents equips d'investigació de les Universitats valencianes van fer treballs de selecció de llocs que destacaven per la concentració d'espècies de flora singular a la vegada que es dissenyava la figura jurídica de protecció d'espècies. El 17 d'octubre de 1994 es va publicar el Decret pel qual es creava la figura de microreserva de flora. Una microreserva de flora és una parcel·la de menys de 20 hectàrees que conté una elevada concentració de plantes estranyes, endèmiques o amenaçades o d'elevat interès científic, amb una protecció legal que garanteix la seua conservació. Les microreserves es declaren en sòl públic o, per petició expressa dels seus propietaris, en sòl privat. Les microreserves estan senyalitzades amb piquetes metàl·liques que delimiten el seu perímetre i un cartell on apareix el nom i unes recomanacions bàsiques.

A la Serra d'Irta hi ha tres microreserves de flora situades en sòl públic corresponent al Limit Marítim-Terrestre en el terme municipal de Peníscola: **Cala Argilaga**, declarada l'any 2000 i ampliada posteriorment en 2008 a 4,19 hectàrees, té una excel·lent representació de la màquia litoral mediterrània amb presència d'espècies tan interessants com el "peu de pardalet"/ gerani d'Irta (*Erodium sanguis-christi*). **Duna del Pebret**, declarada l'any 2008, protegeix l'única duna natural que hi ha en tot el litoral del Parc amb les espècies característiques de les dunes ben estructurades en tot just 0,29 hectàrees de superfície. Finalment, **Torre Badum**, declarada l'any 2000, que amb una superfície de només 0,3 hectàrees alberga l'única població mundial de l'endemisme exclusiu castellanenc *Limonium perplexum*, "l'ensopeguera de Peníscola". Gràcies als treballs experimentals que s'han estat fent de forma continuada, és l'única espècie de la província que compta amb un Pla de Recuperació des de l'any 2015.

Des de l'any 1998 en què es van declarar les primeres 14 microreserves de flora a la província de Castelló la xarxa ha anat creixent i la Comunitat Valenciana, que va ser pionera en la creació d'aquest model de gestió, ha exportat la idea a altres comunitats autònomes com Balears, Castella-la Manxa o Castella i Lleó i a altres països com Xipre, Eslovènia o Bielorússia; un model que en el seu moment va ser l'únic que es va ocupar exclusivament de la conservació de les plantes i que ha demostrat ser un èxit en la conservació de flora allí on s'ha implementat, gràcies a la implicació del personal de les diferents administracions i col·lectius en la gestió del medi natural.

CONSERVACIÓ D'HÀBITATS:

EL CAMÍ CORRECTE

De vegades algun tram d'un itinerari necessita una senyalització específica per motius de conservació de la vegetació / hàbitat que l'envolta. Aquest seria el cas dels camins que es troben senyalitzats per accedir a la platja del Pebret i així no trepitjar la duna que es troba allí. En aquesta ocasió, parlem de la sendera que ens porta per la costa i ens permet creuar les corbes que accedeixen pels penya-segats a la Torre Badum. Aquest mes d'octubre amb fusta reciclada d'uns altres senyals que s'han retirat del parc, s'han renovat les estaquetes que la senyalitzaven assolint-se així l'ús d'un únic camí d'accés fins a la torre vigia.

CONSERVACIÓ DE LA DUNA DEL PEBRET

Ja hem comentat en algun altre butlletí trimestral la rellevància de l'hàbitat de la duna del Pebret i la seua protecció com a microreserva de flora. Per aquest motiu, des del parc hem organitzat durant un parell d'anys la plantació d'una tanca vegetal per tal d'assolir una millor protecció d'aquesta. Així ho hem fet amb la col·laboració de la gent que ha participat amb nosaltres al Dia de l'Arbre del Parc i els resultats ens diuen que la plantació va pel bon camí.

De fet, aquest mes de desembre vam comptar el nombre de plantes i els resultats han sigut esplèndids. D'un total de 90 plantons, entre llentiscles i margallons, tan sols n'han mort 21, és a dir que més del 75% han superat el primer any de vida. Així i veient els resultats hem decidit que el pròxim mes de gener hi reforçarem la plantació amb nous plantons als clots que han quedat buits.

La conservació d'hàbitats és una de les actuacions clau en la lluita contra el canvi climàtic, ja que amb elles augmentem la resiliència de la zona, és a dir, afavorim la capacitat de l'ecosistema per a absorbir alteracions.

TASQUES DE MANTENIMENT

SENDERES DEL PARC

Una bona part dels itineraris per a fer a peu al Parc recorren per senderes. El manteniment i revisió d'aquestes és fonamental perquè es mantinguin en òptimes condicions. En aquest trimestre les principals tasques de manteniment s'han dut a terme als itineraris que ens porten des del castell de Polpis fins al mas del Senyor i a l'itinerari circular castell de Polpis - Bnc. del Boixar. En aquestes s'han realitzat treballs de desbrossament de les voreres per mantindre l'amplària mínima necessària per a poder caminar de manera segura, així com la retirada d'arbres creuats que per causa del vent han sigut tombats en alguna part de la sendera.

LES ÀREES RECREATIVES

Aquestes àrees són llocs que quan visitem el Parc Natural ens permeten gaudir d'un moment de descans, de fer un mosset a mitjan camí o simplement de gaudir de la pau, silenci i natura que ens envolta.

Com a zones d'ús públic que són requereixen un manteniment tant de les infraestructures de fusta que disposen, taules i bancs, com de tasques de neteja si hi ha abandonament de residus, així com del manteniment de la senyalística existent i com no també de les tasques de desbrossament per motius de seguretat i prevenció d'incendis.

Durant aquests mesos s'han fet tasques de desbrossament a les ermites de St. Antoni i Sta. Llúcia, així com el repintat amb oli de linneà de les tanques de fusta existents a l'itinerari accessible del Pebret, al mirador de Badum, etc.

SALUT I CANVI CLIMÀTIC

El canvi climàtic causa efectes negatius sobre la nostra salut. Segurament ja hages escoltat alguna cosa però, saps per què? Les conseqüències d'aquest canvi a escala global no són predictibles amb exactitud. No obstant això, suposen canvis de temperatura, humitat, circulació dels vents i corrents marins, entre altres efectes. No és d'estranyar llavors, que tot això done lloc a l'increment de fenòmens naturals extrems com a ciclons, sequeres, pluges torrencials, inundacions, etc. També causa la intensificació de determinats problemes ambientals com el desglaç, la pèrdua de biodiversitat o l'alteració dels ecosistemes. Això provoca seriosos inconvenients sobre els éssers vius, sent l'ésser humà un dels principals afectats.

A nivell més local, alguns dels efectes que ja notem i que en el futur s'intensificaran són: l'expansió d'espècies exòtiques afavorides per les noves condicions ambientals. Un exemple és el mosquit tigre, que a més de causar una molesta picada, també és capaç de transmetre malalties com el dengue o la febre groga. D'altra banda, ja s'observa que les onades de calor són cada vegada més freqüents i prolongades. Les persones més sensibles, bé per la seua edat o per patir certs problemes de salut, tenen més risc perquè el seu estat empitjore.

Les altes temperatures també propicien l'acumulació d'alguns contaminants presents com l'habitual boina grisa que cobreix les ciutats i el seu entorn. Aquests contaminants afecten de manera directa al desenvolupament de múltiples malalties cardíaques i respiratòries. A més, l'augment de la calor pot ampliar el període de presència de pol·len en l'aire, afavorint així els episodis d'asma i al·lèrgies. També és conegut que els fenòmens de pluges torrencials o gota freda en l'àrea mediterrània ja són cada vegada més intensos i freqüents. A part dels danys directes a les persones, la destrucció d'infraestructures de sanejament per aquests forts corrents d'aigua, poden ser un element de risc per a la nostra salut. A més de tot això, la degradació dels espais naturals produïda per sequeres, incendis o plagues també l'hem de tindre en compte. Si estar en contacte amb el medi natural és font de benestar i pot beneficiar la salut humana, la seua degradació ens lleva un recurs de gran valor.

Es tracta doncs, d'una problemàtica que requereix l'adopció de polítiques i mesures de reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i d'adaptació al canvi climàtic que hem d'exigir com a ciutadans als nostres governs, perquè actuen de manera ràpida i eficaç. Però que també necessita que cadascun de nosaltres adoptem canvis respecte als hàbits de consum, d'alimentació, energètics, etc.

UNS MAMÍFERS MOSQUITERS I VOLADORS

El passat 5 d'octubre vam realitzar l'activitat d'observació amb xarrada de rates penades que per motius meteorològics ja vam haver d'ajornar. De la mà d'APNAL (Ecologistes en Acció) descobrirem els mites d'aquests xicotets mamífers i també vam aprendre les veritats respecte als beneficis que ens reporten als éssers humans com a depredadors de mosquits que són.

TALLER "EL PLÀSTIC NO ÉS FANTÀSTIC"

El passat cap de setmana del 12 i 13 d'octubre es va celebrar com tots els anys la Fira de la Tomata de Penjar a Alcalà de Xivert. I des del Parc Natural vam participar amb la parada informativa corresponent, com és l'habitual.

Al mateix temps, aprofitant que també se celebrava el Dia Mundial de les Aus Migratòries, i amb la idea de sensibilitzar respecte a la contaminació per plàstics i els efectes d'aquesta sobre les aus, vam oferir un taller per als xiquets i xiquetes amb el títol "El plàstic no és fantàstic". Amb aquest els vam fer reflexionar respecte als residus plàstics que ells generen en les accions del dia a dia i també van signar un compromís per a no utilitzar algun d'aquests residus que són fàcilment substituïbles per altres que hi són reutilitzables.

La Setmana Europea de la Prevenció de Residus se celebra durant el mes de novembre amb l'objectiu d'implicar a escoles, associacions, administracions, particulars, ..., en la reducció dels residus en tots els àmbits. Amb aquesta campanya es convida a la realització d'accions encaminades a fer partícips a tots/es en la gestió i reducció dels residus. (+info)

PER UNA SERRA MÉS NETA...

Jornadas littering

En aquesta ocasió ha sigut l'Ajuntament de Sta. Magdalena qui mitjançant els seus escolars ha participat en la xarrada i posterior activitat de neteja al llarg d'un recorregut pel Parc Natural.

Amb la col·laboració de Bio Nord, entre d'altres coses van poder gaudir de bus gratuït per arribar a la costa del Parc on es feia l'arreglada de residus.

EDUCACIÓ AMBIENTAL PER A ESCOLARS

Amb l'esmorzar digues NO al plàstic!

Què pots fer per reduir el plàstic en el teu esmorzar

Tria una botella reutilitzable o cantimplora

Per a embolgar l'esmorzar utilitza la carmanyola o embolcalls reutilitzables

Evita l'ús de palletes i, si n'utilitzes, gasta'n reutilitzables o de paper

Si et sobra una miqueta de l'esmorzar, guarda'l per a més tard o comparteix-lo

Per una serra més neta...
GENERALITAT VALENCIANA
Parc Natural de la Serra d'Irta

Els alum@ns de les escoles de Castelló Enric Soler i Godes de 6é de primària, els de 5é i 6é del CEIP Gregal, així com els cursos de 5é i 6é del CEIP Jaime Sanz de Peníscola, han sigut els primers d'aquest curs en gaudir de les activitats del Programa d'Educació Ambiental del Parc.

Al mateix temps, també han sigut els primers a implicar-se en la campanya de sensibilització que ha començat el Parc aquest mes de novembre amb el títol "Amb l'esmorçar digues NO al plàstic". L'objectiu d'aquesta és que els alumnes que ens visiten reflexionen respecte al nombre de residus plàstics que hi porten en el seu esmorzar i intenten reduir-los, o millor encara, eliminar-los d'una forma senzilla i a l'abast de tothom.

UN PLANETA SENSE PLÀSTIC SÍ ÉS FANTÀSTIC

Dins de la nova gestió de residus que es desenvolupa al Parc, aquest mes de novembre hem fet un pas més endavant convidant a tots els visitants a què es sumen a la reducció en el consum de plàstic.

Podeu consultar a la nostra web els consells i la info amb la que volem sensibilitzar respecte a aquesta problemàtica de la contaminació per plàstics que pateix el nostre planeta. I també fer-vos partícips i demanar-vos la vostra col·laboració per difondre aquesta informació amb tots els que us envolten.

TRACTAMENTS FITOSANITARIS

Aquest passat mes d'octubre es van realitzar tractaments per al control de la processionària del pi a la zona de l'Ametler. Aquests tractaments amb canó nebulitzador i motxilla es realitzen amb prioritat en aquelles zones accessibles i que potencialment suposen un risc per a la salut pública. Encara que hem de ressenyar que al 2019 l'afecció per aquesta plaga en les superfícies prospectades ha tingut un grau d'infestació baix.

Els treballs s'han efectuat amb la supervisió tècnica i direcció dels Serveis Territorials de Medi Ambient de Castelló, i amb el personal tècnic de VAERSA.

UN BECARI I EL PATRIMONI CULTURAL DEL PARC ...

Aquest últim trimestre de l'any David Martínez ha estat al Parc amb una beca per realitzar una modalitat de pràctiques externes que es contemplen al conveni que té signat la nostra Conselleria amb l'UJI (Univ. Jaume I).

La seua tasca s'ha centrat en l'elaboració d'un cens georeferenciat d'elements d'interès cultural ubicats al Parc Natural de la Serra d'Irta.

Des del Parc agraïm a David la tasca realitzada i la seua bona predisposició .

David Martínez Robles

Grau en Història de la UJI

LA TORRE EBRÍ

Al llarg del segle XV i XVI, en la Serra d'Irta es van construir o reformar diferents torres de guaita en la zona costanera i muntanyenca de la serra, per a tindre una millor vigilància de la costa i així garantir la protecció dels habitants que es trobaven en el que avui és Alcalà de Xivert, Santa Magdalena de Polpis, i Peníscola.

Una d'aquestes torres guaites que s'han conservat fins a l'actualitat és la Torre Ebrí, que es troba no gaire lluny de l'ermita de Santa Llúcia, a 499 metres d'altura sobre el nivell de la mar, els orígens de la qual semblen remuntar-se al segle XVI. Des d'ella s'albira Peníscola, Alcossebre, el Prat de Cabanes-Torreblanca, el Desert de les Palmes i, en dies clars, es veu el Delta de l'Ebre. Aquesta torre formava part del sistema d'alerta i guaita del castell de Xivert.

La torre, construïda de maçoneria, té 5 metres i mig de diàmetre en la base i uns 5 metres en la part més alta. La seua altura és de més de 8 metres i el gruix de les parets d'un metre en la base i mig metre en la part superior. Posseeix una porta orientada a la mar, d'obra de carreus, en l'antic primer pis i avui dia desaparegut, a la qual s'arribava amb una escala de corda i estava protegida per una mènsula. Existeixen també altres quatre finestretes, una situada a la terrassa superior. L'interior de la planta baixa era destinada per als animals, habitualment els cavalls que eren el mitjà de transport dels vigilants.

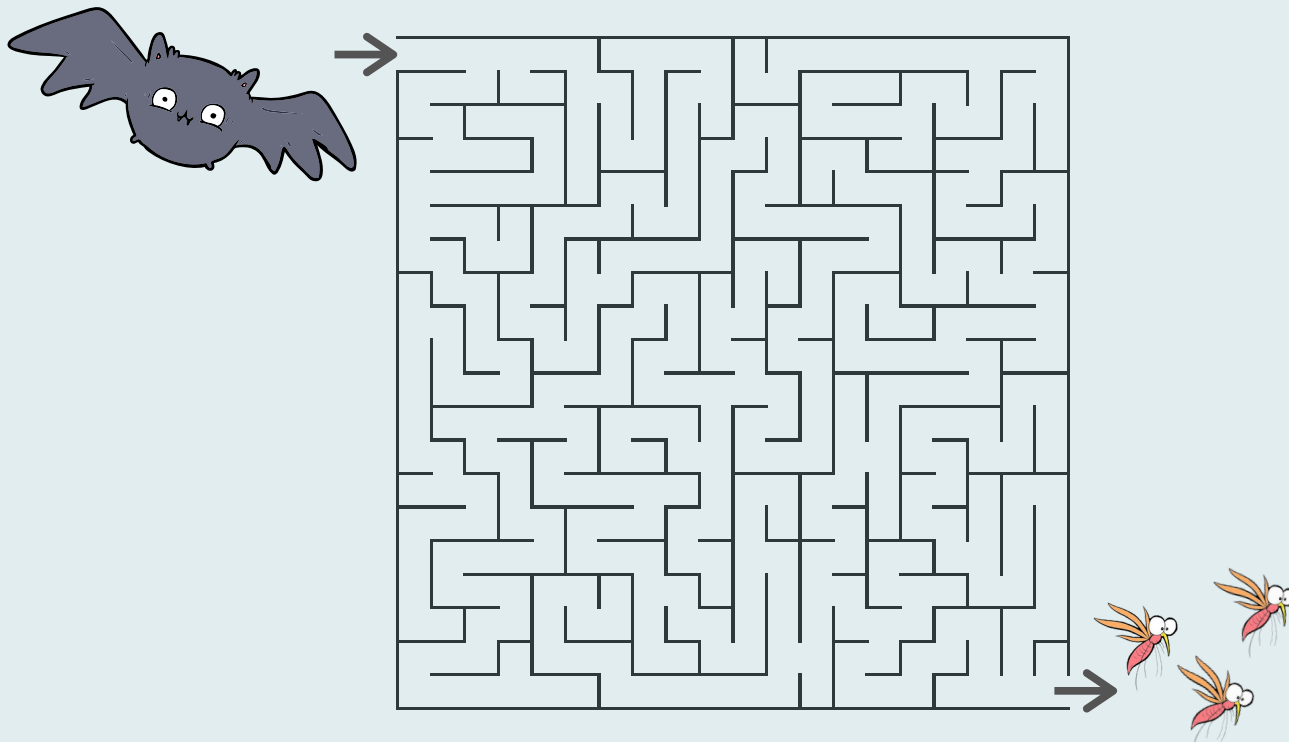
Podeu veure un model 3D de la Torre en aquest enllaç:

[Torre Ebrí en 3D](#)

EL LABERINT

Ajuda a la nostra amiga rata penada a arribar fins als mosquits!

Webs d'interés

Las actividades humanas estresan a los animales silvestres

Aquest article ens dona una visió general com les nostres activitats estresen als animals i inclús els poden fer desaparèixer . Revista nº 101 Ecologista.

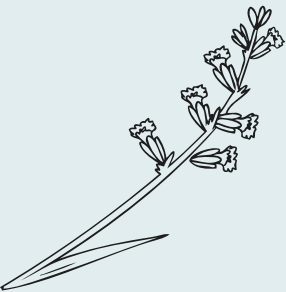
Una princesa en apuros.

Un curt infantil animat ens mostra conceptes bàsics respecte al canvi climàtic i les energies renovables. BACE Banco Audiovisual de Contenidos Escolares.

La obsolescencia programada, cuando reparar está en peligro de extinción.

Descobreix en aquest programa de radio com l'acursament del cicle de vida dels productes serveix de base per al consumisme. Samaruc Digital À Punt Media radio.

Recordeu que podeu fer-nos arribar les vostres col·laboracions a través del correu electrònic del parc: serra_irta@gva.es
Esperem les vostres aportacions!

Agenda

Durant el mes de **febrer** ...

Celebrem el **Dia de l'Arbre** a la nostra duna del Pebret. Per tal de completar les baixes de les plantes que no van poder sobreviure de l'any anterior. Però amb una gran alegria perquè moltes continuen.

I també et convidarem a vindre a revisar les **caixes-niu** que xiquetes i xiquets amb la seua família van col·locar l'any passat en l'itinerari que ens porta al castell de Polpis.

Al **març**...

Podràs gaudir amb nosaltres d'una activitat d'**anellament** d'aus.

I no t'oblides de participar en la **II Marxa senderista del Dia de la Dona** que realitzarem en col·laboració amb els ajuntaments.

Estigues pendent de la nostra web!

Recomanem la subscripció al llistat de distribució de les notícies de la nostra web. És la manera més ràpida d'informar-se de les activitats del Parc Natural per mitjà d'un correu automàtic en el moment de la publicació de cadascuna de les notícies.

[Subscriu-te ací](#)

Redacció: Equip tècnic del PN

Centre d' Interpretació del Parc Natural de la Serra d'Irta

CV 141 Km 1,5

12598 Peníscola (Castelló)

Telèfons: 679196398 / 964336791

Correu electrònic : serra_irta@gva.es

<http://parquesnaturales.gva.es/irta>

